

Predlogi Glose v zvezi z
IZHODIŠČI ZA POGAJANJA O SOCIALNEM SPORAZUMU
ZA OBDOBJE 2014–2018 z dne 22.10.2014

- **Spremeniti letnico** socialnega sporazuma: obdobje naj bo od 2015 do 2019 (leto se izteka).
 - Čeprav je kratko, je besedilo **presplošno in premalo konkretno** (floskule, bistroumni nesmisli ipd.).
 - Resno preučiti študije o **UTD**-ju. Je smotno, vpeljati ga (morda ni tako utopičen, kot se zdi na prvi pogled)?
 - Predlagati spremembe pri **lotu**, po vzoru nekaterih skandinavskih držav: žreba naj se poštna številka, zadetek pa si delijo vsi, ki so na tem področju kupili srečko. Tako se nikomur ne bo zmešalo, se bo pa mnogim izboljšal socialni položaj.
 - Takoj **črtati alinej** na 6. strani izhodišč:
 - Uvedbo sistema fleksibilnega upravljanja s kadri, z mehanizmi jasnih kriterijev odgovornosti in motiviranja v javnem sektorju; prenova sistema plač z motivacijskimi mehanizmi in uvedba modela prestrukturiranja v smeri pravočasne prilagoditve zaposlenih za nove naloge v javnem ali zasebnem sektorju ter uvedba fleksibilnih sistemov v smeri postopnega vstopa na trg in postopnega izstopa iz trga dela ter možnostjo začasne prekinitve dela.
 - Prenovo predpisov in kolektivnih pogodb v javnem sektorju, z namenom optimiziranja in racionaliziranja javnega sektorja.
- Utemeljitev: ne moremo se znebiti vtisa, da ima vsakokratna oblast ambicije, otresti se finančnega bremena vzdrževanja javnega sektorja. To je lahko za majhen narod usodna popotnica. Zato smo proti slehernim vzvodom, ki bi skozi stranska vrata tlakovali pot privatizaciji javne lastnine in kulture v najširšem smislu. (Gl. spodaj.)
- Pogrešamo **več o ljudeh**. V glavnem je govora o ekonomiji – gospodarstvu, kateremu naj služimo ljudje, namesto da bi bilo obratno. Za sporazumevanje socialnih partnerjev bo dobro, če se vsi zavedajo in zato že v izhodišča zapišejo:
 - Da v RS živi z dohodki, ki ne dosega **minimalnih življenjskih stroškov**, že % državljanov (točno številko vstavite).
 - Odgovornost za krizo ni enakomerno porazdeljena po družbenih skupinah, zato naj bo tudi **breme izhoda iz krize v skladu s to odgovornostjo**. Najbolj odgovorni so prav gotovo lastniki podjetij in upravljavska struktura podjetij (menedžment), ki so vseh dvajsetih letih samostojnosti kot glavni vir profita videli izžemanje delovne sile. Zanimarili pa so znanje in sodelovanje, potrebno za razvoj, proizvodnjo in prodajo kompleksnih produktov z visoko dodano vrednostjo. Politična struktura jim je pri tem aktivno ali pasivno pomagala, zato njena odgovornost ni nič manjša.

*Irski pregovor pravi: »Ljudje živé v zavetju drug drugega.«
Jaz pa pravim: »Sindikalisti vseh dežel, združimo se.«*

- Družbeno-ekonomsko razslojevanje mora odražati doprinos posamezne skupine k blagostanju vseh. **Razslojevanje je mogoče samo navzgor**, ne pa na račun tega, da poriva velik del prebivalstva pod prag revščine. Politiki, lastniki kapitala in menedžment z ustvarjanjem ugodnih pogojev in s pravilnimi odločitvami lahko največ doprinesejo k rasti blagostanja. Sedaj je ekonomski položaj teh skupin premalo odvisen od kvalitete njihovega dela. Zato jih ne stimulira za ustvarjalnejše delo za skupno dobro. Hitreje, ko bomo dosegli boljše stanje ekonomije, prej bomo lahko zmanjšali celo progresivnost obdavčenja in s tem nagradili tiste, ki bodo zaslužni za izboljšanje – to pa so politika, kapital in menedžment.

KAJ STORITI OZIROMA KAKO?

- **Obdavčiti kapital** in **progresivno obdavčiti osebne dohodke** (vključno s kapitalskimi dobički, ki so jih pod Bajukom izvzeli iz dohodnine) na eni strani in bistveno **povečati davčne olajšave**, kadar ta sredstva niso namenjena osebni potrošnji, ampak reinvestiranju v RS. S tem bi dosegli ali večje prilive v proračun ali pa – kar bi bilo bolje – izkoristili vse domače vire za neposredno financiranje gospodarstva, brez slabega državnega posredništva.
- **Razbremeniti srednji razred** s spremembo dohodninske lestvice.
- **Obdavčiti nepremičnine**. Nepremičnine v funkciji po tolikšni stopnji, da stimulira njihovo optimalno izkoriščenost, tiste, ki niso v funkciji ali je ta neracionalna, pa progresivno. Zelo konkretno: cca 50 m² stanovanjske površine na osebo je danes verjetno že nadstandard. To se obdavči po nižji stopnji. Vse kar je več, pa progresivno. Vemo, kolikšni so pritiski kapitala za novogradnje in s tem na prekvalifikacijo zemljišč, pri tem pa je veliko stanovanj praznih – še posebej novih. Na ta način bi velik del sedaj neracionalno izkoriščenega stanovanjskega fonda spravili v obtok.
- **Minimalna plača** mora znašati toliko, da delavec, ki izpolni pogoje za upokožitev, dobi tolikšno pokojnino, da z njo pokrije **stroške bivanja v domu za upokožence**. Danes smo daleč od tega. Postaviti si je treba dolgoročni rok, do katerega je to dosegljivo. Proizvodnje oziroma delovnih mest, ki tega ne omogočajo, ne potrebujemo. Lastniki kapitala in menedžment bodo že vnaprej vedeli, kakšni bodo pogoji – cena dela – in se temu prilagodili. Po eni strani se bodo res povečali stroški dela, po drugi strani pa se bodo zmanjšali davki, namenjeni socialnim podporam tistim, ki s plačo ali pokojnino ne morejo preživeti.
- **Dodatki k** minimalni plači, **ne v** minimalno plačo!
- Veliko govorimo o enotnem sistemu plač v javnem sektorju. Virantov model je sicer daleč od enotnosti in ga je za zelo različne dejavnosti, ki nastopajo v javnem sektorju, težko dosledno uveljaviti. Smiselno pa bi bilo vezati **usklajevanje osnovnih plač** (navzgor!) za vse uslužbenke javnega sektorja (od predsednika države, poslancev, do snažilk v javnih zavodih) **na BDP**. Če ta naraste, se plače povečajo, če pade, se ne zmanjšajo, ker so nam že do zdaj preveč(krat) vzeli.

*Irski pregovor pravi: »Ljudje živé v zavetju drug drugega.«
Jaz pa pravim: »Sindikalisti vseh dežel, združimo se.«*

- V celotnem besedilu **kultura ni omenjena** z eno samo besedo; niti posredno, v okviru javnega sektorja, ne. (Oziroma, ničev odmev je v tretji vrstici prvega odstavka na zadnji strani izhodišč.) In to kljub temu, da je kultura **narodova bit** in zato v brezpogojnem nacionalnem interesu. To je čvrst, uspešen in finančno **perspektiven temelj** naše prepoznavnosti, tudi v globalnem svetu!
Torej:
 - Veliko pozornost dati **kulturno-umetnostni vzgoji**. Nujnost učinkovitega zagotavljanja sredstev za **izobraževanje na vseh stopnjah**, od vrtca naprej, s posebnim poudarkom na kvalitetnem izvajanju obstoječih in uvajanju novih (zlasti visokošolskih) programov za umetniške poklice.
 - Posebej opozarjamo na specializiran in psihofizično izjemno zahteven poklic **baletni plesalec**, v obstoječem plačnem sistemu **izrazito podcenjen**, ker je »nagrajevan« zgolj za srednješolsko izobrazbo (višje stopnje ni mogoče pridobiti). Baletni plesalci so sicer vsakodnevno hudo telesno in duševno obremenjeni. Najprej se izobražujejo v dveh osnovnih, nato v dveh srednjih šolah, kasneje sklenejo delovno razmerje, po petindvajsetih letih pa se njihova telesa zaradi težke narave dela izčrpajo. »12 za 18« smo si že izborili, zdaj naj se vnese še zavezujoč nastavek s predvidenimi sredstvi, na podlagi katerega bo omogočeno prejetje **primerne plače** in kasneje **dostojne pokojnine**.
 - V največji meri omogočiti **financiranje in enakopravno obravnavanje** umetniških dejavnosti z znanstvenoraziskovalnimi.
 - Dodatne oziroma višje davčne **olajšave za vlagatelje** v slovensko kulturo in kulturno dediščino.
 - Zgledujmo se po tujini in zapišimo: **kupujmo domače** umetniške stvaritve. Državne službe so lahko pomemben vzor.
 - Ker birokratske strukture stremijo k popolnemu nadzoru, učinkov pa ne pokažejo oziroma so ti minimalni, jasna zaveza ministrstvu (pristojnim za kulturo, za gospodarski razvoj in tehnologijo, za izobraževanje in znanost, za zunanje zadeve ...), da se s **takojšnjim skupnim nastopom** lotijo problematike bega možganov. Učinkovita promocija doma in na tujem bi nadarjene, ki pred životarjenjem radi prebegnejo, morda zadržala pri nas. (Po našem prepričanju skupna dejavnost ne bi smela povzročiti posebnih izdatkov, prej obratno.)
- Manjkajo pa še: zaveza k ureditvi **plačnih nesorazmerij**, vrnitev možnosti **napredovanj** in dodatka za **delovno uspešnost**.
- In še klasika: naši člani so siti, da se pogajamo za manj in slabše namesto za več in boljše. Tudi zato naj se jasno zapiše:
 - **nečlani sindikatov morajo prispevati** za socialni dialog (naj plačajo: čeprav ne poravnava članarine, imajo pravice – odpovedati pa se jim nočejo!)
 - ukinejo se **jubilejne nagrade** za nečlane sindikata
 - ukinejo se **solidarnostne pomoči** za nečlane sindikata
 - zviša se davek na **finančne storitve, zavarovalniške posle, energetske dobičke**
 - poberejo se stotine milijonov davčnega dolga iz **davčnih oaz** in iz **domačih logov**
 - splošen red pri davkih in prispevkih, odločen boj proti sivi ekonomiji: **davčne blagajne**
 - totalen nadzor nad **javnimi naročili** (samo v zdravstvu pol milijarde evrov ...).

S spoštovanjem.

*Irski pregovor pravi: »Ljudje živé v zavetju drug drugega.«
Jaz pa pravim: »Sindikalisti vseh dežel, združimo se.«*